اخبار

استرالیا و برگزاری سمینار تحولات در فلسفه اولیه مدرن

سمینار تحولات در فلسفه اولیه مدرن در روزهای ۲۷- ۲۵ نوامبر ۲۰۱۹ در دانشگاه کوئینزلند استرالیا برگزار می‌شود. به گزارش مهر، محور این سمینار شامل زنان و قدرت، متافیزیک، علم و دین؛ دولت و سکولاریسم و مطالب متناسب با آن است. علاقه مندان این موضوعات می‌توانند با ارسال آثار خود به آدرس ایمیل laur.pham@gmail.com در این کنفرانس مشارکت کنند مهلت ارسال آثار تا پایان روز ۲۴ نوامبر ۲۰۱۹ است.

دیدار حجت الاسلام ذاکر با خانواده شهید مدافع امنیت

حجت‌الاسلام ذاکر، معاون فرهنگی و اجتماعی مرکز رسیدگی به امور مساجد با خانواده شهید مدافع حریم امنیت شهرستان شهریار، شهید مرتضی ابراهیمی دیدار کرد.

در این دیدار حجت الاسلام موحد، مدیر ناحیه شهید مدرس، حجت الاسلام طاهری سرپرست ناحیه شهید شاه آبادی، حجت‌الاسلام عبدی معاون ناحیه شهید اشرفی اصفهانی مرکز رسیدگی به امور مساجد نیز حضور داشتند.

پدر بزرگوار شهید مرتضی ابراهیمی با بیان این که این شهید بزرگوار مداح اهل بیت (ع) بود، گفت: از همان جوانی و قبل از این که وارد سپاه شود، هرهفته در منزلمان روضه برپا می‌کرد.

او افزود: مرتضی از عنفوان جوانی اش ولایتمدار و عاشق شهادت بود و همیشه بیان می‌کرد عزیزترین دارایی ام را که همان جوانی‌ام است، برای رهبرم فدا می‌کنم.

پدر شهید ابراهیمی خطاب به مردم ایران گفت: خود را مدیون مردم عزیز ایران می‌دانم و متواضعانه درخواست می‌کنم فریب استکبار و رسانه‌های بیگانه را نخورند و در چنین جریانات و حوادثی، در اعتراض مدنی که حق مسلم آنهاست، صفوف خود را از مزدوران و استکبار جهانی جدا کرده و سیاهی لشکر اشرار و آشوبگران نشوند.

فضای مجازی رضوی می‌شود

هفتمین جشنواره ملی رسانه‌های دیجیتال رضوی قرار است با حضور هشت شبکه اجتماعی داخلی آخرین خبر، پروفایل، تماشا، نماشا، آپارات، خبر فوری، روبیکا و چهارخونه با هدف ترویج فرهنگ اسلامی و به‌ویژه امام‌رضا(ع) برگزار می‌شود.

محمدحسین اسماعیلی، مدیر کل فرهنگ و ارشاد اسلامی استان قزوین و دبیر جشنواره روز گذشته در نشست خبری این رویداد گفت: آثار منتشر شده در نرم افزارهای هشت‌گانه باید با هشتگ‌های «رضا جان»، «امام رضا(ع)» و «امام رئوف» در قالب‌های عکس و فیلم منتشر شوند. او همچنین تولید محتوا براساس فرهنگ جمهوری اسلامی، حمایت از نرم افزارهای داخلی، استفاده مناسب فرهنگی از فضای مجازی را از مهم ترین ویژگی‌های جشنواره رضوی برشمرد و یادآور شد وجود مرقد امام رضا (ع) در کشور یك ظرفیت فرهنگی است که باید از آن بهره‌مند شد و این جشنواره تلاش دارد با توجه به ظرفیت‌های فضای مجازی، از این دو ظرفیت بهره ببرد.

مدیر کل فرهنگ و ارشاد اسلامی استان قزوین همچنین درباره نحوه ثبت نام در این جشنواره توضیحاتی را ارائه و عنوان کرد، ثبت نام از طریق تارنمای این جشنواره امکان پذیر است. به گفته اسماعیلی، آخرین مهلت ارسال آثار برای هفتمین جشنواره رضوی اول به‌همن امسال است و مراسم اختتامیه ۲۶ به‌همن در استان قزوین برگزار می‌شود.

محمدصادق افراسیابی، دبیر تخصصی هفتمین جشنواره رضوی نیز در سخنانی از ظرفیت‌های هشت شبکه اجتماعی این جشنواره سخن گفت. او تصریح کرد: این شبکه اجتماعی هر کدام با توجه به ظرفیت‌هایی که دارند در این جشنواره شرکت کرده‌اند و علاقه‌مندان برای ارسال آثار می‌توانند با هشتگ‌های یاد شده در این رویداد شرکت کنند.

او گفت: نرم افزار چهارخونه جنبه تجاری و امکان فروش اثر نیز در آن وجود دارد. طبیعتا شبکه‌های آپارات، تماشا و نماشا فیلم‌محور و «پروفایل» عکس و متن محور است. شبکه‌های خبر فوری و آخرین خبر نیز این امکان را فراهم می‌کنند تا مخاطبان عکس و فیلم مورد نظر خود را برای حضور در جشنواره ارسال کنند.

از غبار روبی تا تعویض پرچم حرم عبدالعظیم حسنی(ع)

معاون فرهنگی آستان عبدالعظیم حسنی(ع) روز گذشته در یك نشست خبری به تشریح برنامه‌های هفته ولادت عبدالعظیم حسنی(ع) پرداخت. او گفت: هفته بزرگداشت از ۷ آذرماه ۹۸ با گلباران و غبارروبی مزار شهدا واقع در حرم، بازدید از بیماران توسط خادمان حرم، برنامه قرآن بخوانید و جایزه بگیرید آغاز می‌شود. به گزارش ایسنا و به گفته سلیمی، در طول هفته برگزاری بزرگداشت حضرت عبدالعظیم ۷۲ برنامه از جمله ۴۱ برنامه فرهنگی و مذهبی، ۱۳ مراسم آیینی، ۱۱ عنوان خدمات زائر و هفت برنامه رسانه‌ای برگزار می‌شود.

سلیمی یادآور شد: تعویض پرچم و جمع خوانی خادمان در روز جشن ولادت عبدالعظیم حسنی(ع) با حضور مداحان مطرح کشوری و سخنرانی حجت‌الاسلام سیدحسین مومنی برگزار خواهد شد. همچنین در این روز جمعی از طلاب برادر و خواهر بعد از گلباران حرم مطهر با تولیت حرم مقدس دیدار و گفت‌وگو خواهند کرد.

جام جم از ریز و درشت پنجمین کنگره بین‌المللی علوم انسانی اسلامی گزارش می‌دهد

بیم و امید تئوریک در حاشیه بزرگراه چمران

سالن همایش‌های بین‌المللی صداوسیما روز گذشته میزبان تعدادی از چهره‌های علمی و فرهنگی بود

عکس: مهر

محمدصادق علیزاده

دبیر فرهنگ و هنر

مجموعه‌ای از بیم و امیدها... دارم پنجمین کنگره بین‌المللی علوم انسانی اسلامی را توصیف می‌کنم. اگر بخواهیم یک عبارت دقیق برای توصیفش به کار ببریم شاید همین باشد. این‌که کنگره‌ای که حالا البته تبدیل به مجمعی عالی شده، مجموعه‌ای از بیم و امیدهاست. راهی که نفس قدم و قلم زدن در آن نیکوست اما نمی‌شود از کنار بعضی ان‌قلت‌هایی که اتفاقا بعضی از سخنرانان هم به آن اشاره کردند بی‌تفاوت گذشت. ان‌قلت‌هایی که تلنگر می‌زنند که نکند این مسیر هم به همان راهی بیفتد که نظام آکادمیک وارداتی دانشگاهی و سنتی حوزوی در آن افتاده و صدای خیلی‌ها را درآورده. آنچه در ادامه می‌آید گزارش و محاکاتی است از افتتاحیه یک نشست و سمینار سنگین علمی در یک روز بسیار سرد پاییزی که به قلم یک روزنامه‌نگار سرمازده نوشته شده. روزنامه‌نگاری که در سال‌های دورتر خودش از مشتری‌های پر و پاقرص این فضاها بود و البته هنوز هم گهگاهی دزدانه به آن سرک می‌کشد.

پیامک شرکت در برنامه را شخص سردبیر ارسال می‌کند. در ادامه هم شماره تلفن فردی که باید برای هماهنگی با او تماس بگیرم. حضور رئیس قوه قضاییه به عنوان یکی از سران قوه یعنی برنامه حفاظت در کار است و طبعا باید نام خبرنگاران و حاضران در برنامه از پیش هماهنگ شود. با شماره درج شده در پیامک سردبیر تماس می‌گیرم و هماهنگی‌های لازم انجام می‌شود تا در صبح سرد... - اجازه بدهید دقیق‌تر توصیف کنم -... تا در صبح بسیار سرد یکشنبه سوم آذر تهران راهی سالن همایش‌های صدا و سیما شوم در شمال بزرگراه چمران و پایین ولنجک که همین طوری‌اش، چند درجه‌ای تفاوت دما با مرکز و جنوب تهران دارد. اجمالا اما بعد از چند ناهماهنگی جزئی که البته سرجهازی سمینارهایی در چنین ابعادی است پایم به داخل سالن همایش‌های بین‌المللی صدا و سیما باز می‌شود.

حجت‌الاسلام قمی رئیس سازمان تبلیغات اسلامی، محسن مومنی شریف رئیس حوزه هنری، حجت‌الاسلام رضا غلامی رئیس مجمع عالی علوم انسانی و دبیر کنگره، دکتر مسعود درخشان استاد اقتصاد و عضو هیات علمی دانشگاه علامه طباطبایی، دکتر موسی حقانی رئیس موسسه مطالعات تاریخ معاصر و در ادامه هم سیدابراهیم رئیسی رئیس قوه قضاییه، سیدسعیدرضا عاملی دبیر شورای عالی انقلاب فرهنگی، دکتر سورنا ستاری معاونت علمی ریاست جمهوری، دکتر حمید پارسانیا استاد و عضو هیات علمی دانشگاه تهران از کسانی هستند که در جمع می‌شناسم. الباقی هم عمدتا از اساتید دانشگاه و حوزه که احتمالا مقاله‌ای دارند یا به عنوان مهمان حضور دارند و جماعت خبرنگار مثل من که به جهت دیگری گذرشان به سمینار خورده.

مورد جالب حجت‌الاسلام دکترها

نکته جالب در چنین جمع‌هایی حضور افرادی با عنوان «حجت‌الاسلام والمسلمین دکتر» است. عبارتی در توصیف افرادی که هم تحصیلات حوزوی دارند و هم دانشگاهی. لاجرم برای توصیف این فضا هم این عبارت خلق شده تا بار و بنه علمی و تحصیلاتی فرد را به مخاطب نشان دهد. عبارتی که یک پایش در سنت علمی حوزوی دارد و یک پا هم در سنت علمی آکادمیک دانشگاه، یک پایش این سوی جوی است و پای دیگرش آن سوی جو. شاید همین هم باعث شد که هویت مشخصی نداشته باشد و به خوبی نتواند مبدا و معاد منظومه اندیشه‌ای فرد را توصیف کند. این‌که بالاخره در دایره سنت حوزوی تفلسف و تعلم می‌کند یا دانشگاهی. حالا بیایید تصور کنیم چنین هویتی در تحلیل پدیده‌های پیرامونی چگونه عمل می‌کند. مثلا در بزنگاه‌ها که ممکن است این دو وجه علمی سر ناسازگاری پیدا کنند و جوی مزبور گشاد شود، تکلیف چیست!

درخواست امداد رئیس دستگاه قضا

«من اینجا نیامده‌ام که یکی نظریه علمی یا تئوری را عرضه کنم یا نیت نظریه‌پردازی داشته باشم! حضور برای کمک خواستن است!» اینها را رئیس قوه قضاییه می‌گوید که بعد از رضا غلامی، اولین سخنران است و این عبارت‌ها را به عنوان ورودیه حرف‌هایش انتخاب کرده. عبارت تحت‌اللفظی رئیسی را اگر سنباده بزنیم، در انتها به هسته سختی می‌رسیم که دو سه نفر از سخنرانان مراسم هم به شکل دیگری در حرف‌هایشان تکرار کردند. منهای بعضی کلیات، نکته جالب در میان سخنان رئیسی، اشاره گذرای او به تفاوت نظام فقهی و تفقه در سنت فقهی حوزه در قرن‌های گذشته و وضعیت این سال‌هاست. یک جور نقد آرام که شعله‌اش بیشتر نظام حوزی را می‌گیرد:

«فقهای ما زحمات زیادی کشیده‌اند با این حال تفاوت زمان با دوران مرحوم صاحب جواهر این است که امروز فقه باید حکومت کند در حالی که در زمان مرحوم صاحب جواهر این‌گونه نبوده. نظام فقهی در آن زمان بیشتر ناظر بر اعمال و احکام فردی است. در دوره جدید اما فقه باید نرم‌افزار و مغزافزار نظام حکومتی باشد در حوزه‌های مختلف اقتصاد و اجتماع و فرهنگ.» رئیس دستگاه قضا در ادامه حرف‌هایش در جا تذکر می‌دهد که معنای این حرفش، بی‌توجهی به علوم انسانی فرنگی و ریختن‌شان توی دریا نیست. نگاهی که بعضی مدعیان دارند: «همه اینها البته به معنای قابل بحث نبودن تجربیات غرب در علوم انسانی نیست! حتما تجربیات آنها هم قابل بحث است اما قابل نقد هم هست!»

ادامه صحبت‌های رئیس دستگاه قضا، می‌خورد به بیم و امیدهای علوم انسانی اسلامی که از قضا چند سالی هست توی بورس است: «باید به این موضوع یک نگاه آسیب‌شناسانه هم داشت. مثلا این‌که چرا در این سال‌ها در هسته‌ای و نانو پیشرفت کرده‌ایم ولی نسبت به علوم انسانی اسلامی هنوز سوالات و بحث‌های جدی وجود دارد؟ در این مسیر حوزه و دانشگاه باید با یک نگاه آسیب‌شناسانه، نگاه مجدد کنند.» ختم سخنان قاضی القضات هم کمک خواستن و آوردن علوم انسانی به متن جامعه و حکومت‌داری است. چیزی که شاید نظام آکادمیک فعلی ما نه فقط رغبت چندانی به آن ندارد بلکه زنهار هم می‌دهد:

«الان که فقه دارد حکومت می‌کند باید به سوالات متعدد در حوزه‌های فرهنگی، اجتماعی، اقتصادی و امثالهم پاسخ داده شود. در همین حوزه قضا برای قضات ما هزاران سوال وجود دارد. سوالاتی که باید به آنها پاسخ داده شود. این سوالات و مسائل را چه کسی باید حل کند؟ اینها باید روی میز این کنگره و سمینار باشد. الان در حوزه تحقیقات و پایان‌نامه‌ها، عمده مسائل و موضوعات ناظر غیربومی و نامرتبط به فضای فعلی جامعه است. نه تنها مسائل بلکه راهکارها هم باید بومی شود.» قاضی القضات دارد نقدهایش به وضعیت علوم انسانی را ادامه می‌دهد و من به این فکر می‌کنم که چنین مسیرهایی شاید به نقد و تضارب آرای بیشتری با اهالی دانشگاه نیاز دارد.

سیاسی‌ها پَرا!

قاضی القضات صحبت‌هایش را تمام و در ادامه هم جلسه را ترک می‌کند. ترک رئیس دستگاه قضا همان و خالی شدن دو سوم جایگاه خبرنگاران همان! حدسم درست بود. عمده جماعت خبرنگار به دلیل حضور یکی از سران قوه از گروه‌های سیاسی رسانه‌های متبوع‌شان عازم نشست شده بودند. طبعا عدم حضور رئیس قوه مزبور برای خبرنگاران مزبور هم دیگر وظیفه‌ای ایجاد نمی‌کند. لاجرم افتتاحیه کنگره می‌ماند و خبرنگاران مظلوم و وفادار فرهنگ که چیز دیگری جز خبر خواندن آنها را پابند حوزه کاری‌شان کرده. نمونه‌اش نگارنده همین سطور که در سرمای گداگُش صبح اول وقت سوم آذر از آن سوی تهران کوبیده و با موتور، خودش را به حاشیه اتوبان چمران رسانده برای ثبت بیم و امیدهای پنجمین کنگره علوم انسانی اسلامی!

حداد عادل را خیلی‌ها با فرهنگستان زبان فارسی و واژه‌های حاشیه‌دار می‌شناسند. اخیرا هم مدارسی که او راه‌اندازی کرده دستمایه حاشیه‌هایی قرار گرفت. خب از این مسائل که بگذریم بد نیست بدانید که حداد از استادان فلسفه است و در کانت‌شناسی و شرح نظام فکری این فیلسوف آلمانی هم دستی بر آتش دارد. او رئیس شورای تحول در علوم انسانی هم است. شورایی که از زیر مجموعه‌های شورای عالی انقلاب فرهنگی محسوب می‌شود و وظیفه‌اش بازنگری در متون درسی دانشگاهی و تغییر سیاست‌های آکادمیک دانشگاهی در حوزه علوم انسانی و حرکت به سمت نوعی از علوم انسانی است که با حال و هوای این مرز و بوم سازگاری بیشتری داشته باشد.

روی همین حساب از این فرصت استفاده می‌کند و برای حضار گزارشی می‌دهد که در ده‌سال اخیر در شورای تحول علوم انسانی چه خبر بوده و چه کرده‌اند و به چه نتایجی رسیده.

رئیسی: چرا در این سال‌ها در هسته‌ای و نانو پیشرفت کرده‌ایم ولی نسبت به علوم انسانی اسلامی هنوز سوالات و بحث‌های جدی وجود دارد

شلتاق مهندس بین علوم انسانی‌ها

معاون علمی ریاست جمهوری: بازار در هر جای دنیا، ناموس کشور است و هیچ جا این‌قدر رها نیست. البته معنای این سخن هم بگیر و ببند راه‌انداختن توی بازار نیست

خب اگر مثل نگارنده این سطور، سابقه تحصیل در هر دو فضای علوم انسانی و مهندسی را داشته باشید احتمالا در جریان هستید که این دو جماعت، سایه اردوگاه مقابل را با تیر می‌زنند. حالا تصور کنید در چنین فضای پر از سوءتفاهی، دست‌اندرکاران بزرگ‌ترین کنگره علوم انسانی کشور یک نفر از قبیله مهندسی‌ها را به عنوان یکی از سخنرانان افتتاحیه‌شان انتخاب کرده‌اند. در هر صورت چه از نظر کمال آزاداندیشی باشد چه جایگاه معاونت علمی ریاست جمهوری، صحبت‌های سورنا ستاری نشان داد که از قضا فصل مشترک دو طرف هم کم نیست. به‌خصوص وقتی معاون علمی رئیس‌جمهور داشت از دانشگاه و بی‌توجهی‌اش به نیازها و وضعیت جامعه ایرانی صحبت می‌کرد.

حرف‌های ستاری نشان می‌داد او هم بیگانه با آفت‌های نظام دانشگاهی نیست: «بعضی کارهای ما شبیه جشن‌های ۲۵۰۰ ساله شاهنشاهی است. پرزرق و برق اما بدون حضور و فایده برای مردم و جامعه! دانشگاه زده‌ایم و دورش دیوار کشیده‌ایم و عده‌ای جوان بهترین سال‌های عمرشان را در آن سپری می‌کنند بدون آن‌که چیزی که می‌آموزند شباهتی به نیازهای مردم و جامعه داشته باشد. مردم مالیات و پول و هزینه می‌دهند که ما در مدرسه و دانشگاه دولتی درس بخوانیم. مدرسه و دانشگاه قرار بود مسائل و مشکلات مردم را حل کند اما هیچ وقت به این نگاه نمی‌کنیم که در کارهای علمی و پژوهشی‌مان، مردم و جامعه کجا هستند! هر پژوهشکده علوم انسانی رفته‌ام کتابخانه‌هایشان را نشان داده‌اند. کتاب و مقاله نوشتن خوب است اما هدف نیست. تاثیر اینها در جامعه و مردم کجاست؟»

ادامه حرف‌های آقای معاون هم شنیدنی است: «باید علوم انسانی هم وارد متن زندگی شده و به یک معنا تجاری‌سازی شود. اکو سیستم و شرکت‌هایی شکل بگیرند که بتوانند محصول تولید کنند و این محصول را در بازار داخلی عرضه کنند. بازار در هر جای دنیا، ناموس کشور است و هیچ جا این‌قدر رها نیست. البته معنای این سخن هم بگیر و ببند راه انداختن توی بازار نیست. این شرکت‌ها و محصولات هستند که فرهنگ را با خود حمل می‌کنند. برای آن طرف آبی‌ها هیچ چیز قشنگ‌تر از آن نیست که ما نفت بفروشیم و محصول وارد کنیم. محصول است که فرهنگ را وارد می‌کند!»

مرثیه‌ای برای قتل عقل

در جلسات این‌چنینی اگر می‌خواهید بدانید حرف‌های کدام سخنران‌ها حسابی به گوش مخاطبان و حاضران خوش آمده، دقت کنید ببینید زمان صحبت کردن چه کسی، حاضران ساکت شده و گوش می‌دهند. سورنا یکی از آنها بود. بعد از سورنا هم دکتر حمید پارسانیا پشت تریبون رفت که او هم موفق شد حواس مخاطبان را چهارمیخ به حرف‌هایش جلب کند. پارسانیا به دلیل تخصصی حرف زدن و منطقی جلو رفتن، حسابی گوش و چشم مخاطبان را به اجاره خودش درآورده و اجمالا هم خوب پنبه عقل به مفهوم مدرنیستی‌اش را می‌زند. از خدا پنهان نیست از شما هم پنهان نباشد، مدت‌ها بود چنین حظ تئوریک نبرده بود.

خواندن بخشی از حرف‌های پارسانیا خالی از لطف نیست: «تحولات علم و علوم انسانی متأثر از تحولاتی است که معنای عقل دارد. مفهومی که از عقل در غرب و اسلام تعریف می‌شود، دو مسیر متفاوت برای علوم انسانی ترسیم می‌کند. عقل در غرب و مسیحیت مسیری را پیموده که با مسیر اسلام متفاوت است. اولین حادثه در جهان غرب این بود که عقل، روح‌القدس شد و جنبه تنزیهی خدا مغفول و عقل خود، هستی مقدس شد. در مراحل بعدی ما با تنزلات عقل مواجهیم به طوری که با غلبه حس گرایی، عقل تجربی و ابزاری غالب می شود و جنبه شهودی و متعالی خودش را از دست می دهد و یک پدیده انسانی می شود. سرنوشت عقل در جهان اسلام مسیر دیگری را پیمود. عقل در جهان اسلام تا مدتی برای حفظ تجرد و تعالی عقل و هدایتگرانه صورت گرفته است. نبی، عقل سخنگو و عقل ناطق است. نبی، شهود معقول است و قتل عقل قتل انبیاست. ما در جهان مدرن با قتل عقل مواجه هستیم. مسأله باور و اعتقاد به عقل در فرهنگ اسلامی به برکت قرآن هنوز حضور دارد و این همان نوری است که می تواند ما را به فراسوی مرزها هدایت کند.»

رفت و آمد جهان‌بینی‌ها

سعیدرضا عاملی و دکتر مسعود درخشان، دبیر شورای عالی انقلاب فرهنگی و استاد اقتصاد دو سخنران پایانی نشست هستند. ۴۰ دقیقه‌ای هم مانده تا اذان ظهر. سمینار افتتاحیه افتاده توی سرازیری خودش. در ادامه و در روزهای بعد هم قرار است مقالات کنگره در کمیسیون‌های تخصصی در تهران و قم ارائه شوند. در نهایت هم زنگ اختتامیه در قم به صدا در خواهد آمد. درخشان دارد بخش‌های پایانی مقاله خودش را قرائت می‌کند همراه با اشاراتی به وضعیت این روزهای کشور که شاید برای عموم، ارتباط علوم انسانی و وضعیت ملموس روزمره را بهتر روشن کند:

«کدام جهان‌بینی در علوم انسانی است که برجام و برجامی‌ها را تولید می‌کند؟ کدام جهان‌بینی است که آیه نفی سبیل را در قرآن می‌بیند اما همزمان به دنبال استراتژی و نگاهی است که با استکبار به برد - برد برسد؟ کدام جهان‌بینی در علوم انسانی است که اقتصاددانان مسلمانی پرورش می‌دهد که هم آیه نفی سبیل را می‌بیند و هم با پذیرفتن دستورالعمل‌های بانک جهانی، چاره بحران اقتصادی را برجام و شوک‌درمانی می‌داند.» درخشان دارد حرف‌هایش را شمرده شمرده از روی متن ادامه می‌دهد و من به این فکر می‌کنم که رفت و آمد دولت‌ها با این نگاه نه رفت و آمد یک چهره سیاسی که رفت و آمد جهان‌بینی‌هاست و نسخه‌های همراه‌شان و در چنین فضایی، سخن گفتن از آن قسم علوم انسانی که نسبتی با مسائل داخل این مرز و بوم داشته و راه خودش را از میان دوگانه تحجر و تسلیم پیدا کند، چه امر سختی است و پر از بیم و امید.